

Boodschap voor de Veertigdagentijd 2019

Een ecologische bekering

Dierbare gelovigen:

De veertigdagentijd is de voorbereiding op Pasen. Pasen is het feest van de overwinning op de dood en de machten van de dood. Ieder jaar opnieuw krijgen wij deze gelegenheid om na te denken over de vraag: kies ik wel voor het leven en hoe? Het helpt daarbij goed om ieder jaar opnieuw de meest urgente problemen aan de orde te stellen en ons daarop bezinnen. De synode over de Amazone houdt ons bezig en de drie Guyana's hebben reeds een eerste evaluatie gemaakt. Voor Suriname zijn de meest in het oog springende problemen: grondenrechten van de Inheemsen en Marrons, bedreiging van de biodiversiteit, de armoede, de corruptie, vervuiling, jeugd en onderwijs. Bij deze en de vele andere problemen die naar voren zijn gebracht kwam iedere keer weer de dringende noodzaak naar voren van een ommekeer in de harten van mensen "in woord en gedachte, in doen en laten," zoals wij dat bij iedere eucharistieviering trouw belijden. Een bekering in alle aspecten van ons menselijk leven. Als antwoord op de uitdagingen van onze tijd voor mens en aarde vraagt de paus om een ecologische bekering. Hierover wil ik in deze vastenboodschap met u in bezinning gaan.

In deze veertig dagen willen wij bezinnen op ons leven, zowel als individu en als gemeenschap. Een goede bezinning vraagt dat wij erkennen waar onze zwakheden liggen en hoe die ons hebben geleid tot zonde. Zonde verstaan wij hier als breuk in onze relatie met God, met elkaar en met de rest van de schepping. Hiervan zegt paus Franciscus in zijn encycliek *Laudato si'*: "... het menselijk bestaan [is] gebaseerd op drie fundamentele, nauw met elkaar verbonden relaties: de relatie met God, die met de naaste en die met de aarde. Volgens de Bijbel zijn deze drie vitale relaties verbroken, niet alleen buiten ons, maar ook in ons. Deze breuk is zonde. De harmonie tussen Schepper, mensheid en heel de schepping is verwoest, omdat wij de pretentie hebben gehad de plaats van God in te nemen. Dit feit heeft ook de aard veranderd van de opdracht de aarde te onderwerpen [...] en haar te bewerken en te bewaken" (LS 66). Om deze harmonie te herstellen is derhalve bekering nodig op alle drie niveaus: een ecologische bekering.

Bekering in onze relatie met de aarde

Dit vraagt om een bekering in het denken over de natuur en komen tot het diep besef dat de teloorgang van de schepping veroorzaakt wordt door menselijk handelen. Door de zonde is er een breuk ontstaan in de relatie van de mens tot de natuur. Het ontgaat in onze tijd niemand dat de schepping langzaam maar zeker vernietigd wordt, o.a. door grove vervuiling die wij mensen veroorzaken. Hierbij mag gezegd worden dat de grootste vervuilers de geïndustrialiseerde landen zijn. Helaas pikken zij hun verantwoordelijkheid daarvoor niet genoeg op met als gevolg dat arme landen en de natuur de prijs betalen.

Individueel en gemeenschappelijk zijn wij verantwoordelijk voor deze schade aan de schepping, omdat elk van ons aan deelneemt. Dit besef dwingt ons om ons aandeel in deze vervuiling te verminderen, of zelfs helemaal te elimineren. Als individu en als gemeenschap zijn er simpele dingen die wij kunnen doen om de natuur die wij hebben beschadigd te herstellen, door bijv. ervoor te zorgen dat producten die schadelijk zijn voor het milieu verantwoord op te ruimen, of beter nog: ervoor zorgen dat de hoeveelheid schadelijk afval steeds minder wordt.

Een andere vorm van vernietiging is het schijnbaar onbeteugeld weggakken van bossen. De hoge bebossing van ons land en de lage ontbossing geven Suriname recht van spreken op het internationaal forum. Dit mag echter geen excuus zijn om onze ogen te sluiten voor corruptie, schending van de rechten van de inheemsen en de vervuiling van en de bedreiging voor de biodiversiteit en het delicate evenwicht in ons bos. Als we een kaart van Suriname bekijken dan zien wij dat een schrikbarend groot gedeelte van ons land reeds in concessies en vergunningen is weggegeven terwijl er maar geen regeling kan komen voor de Inheemsen en Marrons.

Bekering in de relatie van mens tot mens

De wijze waarop wij als mensen in relatie staan tot elkaar ligt ook ten grondslag aan de schade die aan de natuur wordt toegebracht. Door de zonde is er een breuk ontstaan in de relatie tussen mensen. Als wij ervoor willen zorgen dat er steeds minder schadelijk afval in de natuur terecht komt dan vraagt dat om een belangrijke beslissing van ieder mens. Vervuiling wordt veroorzaakt door menselijk gedrag en levensstijl. Om vervuiling te verminderen zal de mens dus moeten veranderen: een totale ommekeer van consumentisme en individualisme naar dankbaarheid en solidariteit. Dankbaar dat God door de schepping ons schenkt wat wij als mensen nodig hebben om te leven, om met elkaar te delen en daarmee gelukkig zijn. Consumentisme is in wezen een ziek verlangen om enkel te nemen en te hebben. Wij consumeren om een groot hiaat in onze ziel te vullen, welke veroorzaakt wordt door groeiend individualisme. Hoe leger de ziel, hoe meer men wil kopen om de leegte te vullen. In een gezonde gemeenschap voeden mensen elkaar, zowel materieel als geestelijk en emotioneel.

De mens is een sociaal wezen en daardoor zal er altijd tussen mensen een relatie bestaan van onderlinge afhankelijkheid van elkaar. Zodra er een breuk komt in die relatie, o.a. veroorzaakt door een verwrongen verlangen naar vrijheid en onafhankelijkheid, ontstaat een hiaat, die door consumentisme wordt gevuld. Een diep besef van wat wij als mens echt nodig hebben om te kunnen leven en gelukkig te zijn, leidt tot de keuze voor een sober leven. Soberheid betekent geen verpaupering, maar de gedisciplineerde keuze om niet meer te vergaren dan wij nodig hebben. Wij kunnen hiervan veel leren uit de wijze waarop de inheemse mens tienduizenden jaren in harmonie heeft geleefd met de natuur. Zij vergaarden enkel wat zij op dat moment nodig hadden voor zichzelf en hun gezin. Zij vergaarden niet om op te potten of om te verhandelen. We kunnen leren van hun gemeenschapszin en betreuen het dat het eerste wat de moderniteit vernietigt de saamhorigheid is. De politiek en de commercie maken misbruik, doorbreken en ondermijnen het traditioneel gezag om onder het voorwendsel van democratie en ontwikkeling verdeeldheid te zaaien en zo de verdeeldheid te gebruiken om de dorpen uit te buiten. De vraag is echter: wat is authentieke ontwikkeling? Hoewel onderwijs wordt beschouwd als een cruciale factor in ontwikkeling leiden nieuwe inzichten ons tot de vraag of en hoe het traditioneel westers

georiënteerd onderwijs inderdaad bijdraagt aan de ontwikkeling van mensen wiens welzijn fundamenteel afhangt van het leven in harmonie met de natuur. Zorgt het onderwijs voor een versterking van deze identiteit?

Bekering in de relatie van mens tot God

Wij leven in een wereld die beheerst wordt de filosofie dat de mens in staat is om zichzelf en alles om zich heen oneindig en ongelimiteerd te ontwikkelen en te verbeteren. Paus Franciscus spreekt van een technocratisch paradigma: een denkwijze over de realiteit dat de menselijke technologische capaciteit de uiteindelijke maatstaf (heerser) is van het leven en daardoor de mens meer macht verschaft. In dit denken heeft het geloof in God als oorsprong en schepper van alles geen plaats. De mens is de ultieme heerser over zichzelf. Dit voedt enkel de drang naar macht en eerzucht, welke op hun beurt verwezenlijkt worden door ongebreidelde materiële verrijking, ten koste van de medemens en de natuur. Deze mentaliteit houdt daarom een economie in stand die enkel het doel van vergaren van materiële rijkdom dient. Een onbetwist instrument dat de markteconomie bezit om de toestroom van rijkdom te garanderen is het kweken en bevorderen van consumentisme. Zolang de mens koopt blijft de stroom in tact, al koopt men wat men niet nodig heeft. De rode draad in de methode van consumentisme is het subtiel overtuigen van de consument dat hij niet goed genoeg is, dat wat hij bezit niet voldoende is. Dit druist regelrecht in tegen de relatie van de mens tot God: God heeft de mens geschapen en Hij zag dat het goed was, en in samenhang met de rest van de schepping zelfs heel goed. Hij heeft de mens een tuin gegeven als geschenk, die de mens zorgvuldig moest beheren: als bewijs van dankbaarheid en trouw van de mens jegens God, maar ook opdat de mens zijn leven in stand kon houden. Het technocratisch paradigma heeft de plaats van God ingenomen en zegt aan de mens: je hebt, zoals blijkt uit het groeiend intellect van de mens en wat hij daarmee gepresteerd heeft, de capaciteit tot ongelimiteerde groei en de macht om onbepaald alles in dit leven te beheersen. En verder dat de aarde oneindig voorziet in hulpbronnen die de mens kan gebruiken. De mens is hierdoor slaaf geworden van een allesbeheersende visie, onder het mom van vrijheid om zelf te kiezen. Dat bestendigt de ultieme breuk met God.

De passage uit het evangelie van Lucas over de beproeving in de woestijn (Lc. 4,1-13) beschrijft precies deze zwakheden van de mens die leiden tot zonde, nl. dat de mens

1. de macht zou bezitten om stenen tot brood te veranderen, m.a.w. de pretentie dat de mens de macht heeft om de schepping te manipuleren en alles naar zijn hand te zetten;
2. de macht zou bezitten over alle koninkrijken van de wereld, m.a.w. dat heel de aarde het exclusief bezit is van de mens en daarom mag de mens daarmee doen wat hij wil;
3. machtiger is dan God en in staat is God te onderwerpen aan de wil van de mens.

Al deze pretenties berusten op de veronderstelling dat de mens almachtig is. Die veronderstelling is vals. Zoals de duivel dat bij Jezus probeert te doen, zo doet hij dat met de mens: hij speelt in op de zwakte van de mens en overtuigt hem dat hij inderdaad over die machten beschikt.

Broeders en zusters,
wanneer u in deze Veertigdagentijd u zich serieus gaat bezinnen op de noodzaak van een ecologische bekering, dan wil ik u daarbij drie belangrijke aandachtspunten voorhouden:

1. Bekering is geen momentopname: het is een proces – met terugval en vooruitgang – misschien wel een heel leven lang. Het is iets waarmee wij dagelijks bezig zijn, o.a. door gewetensonderzoek iedere dag, en kleine stappen zetten in de goede richting. De macht van het kwaad zal nooit opgeven de mens te verleiden tot zonde. Integendeel: hoe meer de mens tot bekering wil komen, des te meer zal het kwaad de aanval opvoeren;
2. Bekering gebeurt niet alleen op persoonlijk niveau, maar vooral op gemeenschappelijk niveau. Ecologische bekering is ingrijpend daarom is het noodzakelijk dat dit een gemeenschappelijke inspanning is. Hoewel ieder mens individueel de bewuste keuze ervoor moet maken, is het proces communiaal, waarbij wederzijdse ondersteuning en bemoediging, en solidariteit de steunpilaren zijn van het proces;
3. Elk proces van bekering wordt geleid door Gods geest. Wanneer wij bewust ervoor kiezen om ons leven als individu en als gemeenschap te bekeren, dan betekent dat in essentie dat wij ons leven geheel en al in Gods hand leggen en ons er diepgaand van bewust zijn dat wij niet onafhankelijk van zijn genade tot bekering kunnen komen.

Concrete stappen

De Veertigdagentijd mag niet slechts blijven als een periode van vasten en bezinning. Het moet echter leiden tot een bekering die tastbaar wordt gemaakt. Ik wil daarom enkele suggesties doen hoe wij ons voornemen tot een ecologische bekering kunnen omzetten in daden.

- Onze kinderen en jongeren opvoeden met een liefde voor de schepping en een diep ecologisch besef. Scholen kunnen de zorg voor het schoolterrein tezamen met de leerlingen onderhouden, hen begeleiden om het groener en mooier te maken, op verantwoorde wijze omgaan met afval, maar hen vooral bewust maken waarom het goed is om dat te doen.
- Instituten van hogere (vak)opleidingen in techniek of wetenschap aansporen om zich te verdiepen in de vervaardiging van producten die geen belasting zijn voor het milieu.
- Houtwinningsindustrieën dwingen tot herbebossing en zich niet alleen te focussen op hun winsten op korte termijn, maar ook schade die zij veroorzaken daarbij meerekenen.
- De Overheid, in het bijzonder de Assemblee, aansporen hun geweten te volgen en maatregelen treffen of zelfs wetsartikelen produceren, die exploitatie van de natuur, verwerking van afval, etc. reguleren.
- Een nationaal streven om steeds meer duurzame gebruiksartikelen, zoals verpakkingsmateriaal, en milieuvriendelijke reinigingsmiddelen te gaan gebruiken.
- Parochiegemeenschappen die zich concreet willen inzetten voor een gemeenschap in het binnenland door bijv. een band aan te gaan met die gemeenschap en de mogelijkheden voor ondersteuning en wederzijdse verrijking uitbuiten.
- Tenslotte dat wij allen, de totale samenleving maar vooral de geloofsgemeenschap, ecologische bekering tot een prioriteit maken.

Ik wens u veel devotie toe bij het vasten en een gezegende voorbereiding op Pasen.

+Karel Choennie
Bisschop van Paramaribo